

METROPOLLERDE YAŞAYAN SURIYELİLERİN YAŞAMLARINDA SİVİL TOPLUM KURULUŞLARININ ROLÜ: İZMİR ÖRNEĞİ

THE ROLE OF CIVIL SOCIETY INSTITUTIONS IN THE LIFE OF SYRIA LIVING IN THE METROPOL: İZMİR SAMPLE

Rasim AKPINAR*

* Doç. Dr., Manisa Celal Bayar Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Kamu Yönetimi Bölümü,
Muradiye Kampüsü, Manisa, rasimakpinar@gmail.com.

ÖZ

Sanayileşme ve kentleşmeye koşut olarak kentlerin hızla büyüdüğüne şahit oluyoruz. Bu gelişmeye paralel olarak dünyada nüfusu kalabalık kentlerin yönetimi için özel yönetim şekilleri geliştirilmektedir. Zira metropollerde karşılaşılan sorunlar sayı itibarıyla arttığı gibi muhteviyatı da gün geçtikçe değişmektedir. Ülkemizde metropollerin yaşadığı kentsel suç, gecekondulaşma, yoksulluk, çevre, trafik, afet gibi birçok soruna ilave olarak göçler de eklenmiştir. Son dönemde Ortadoğu'da yaşanan olaylar neticesinde ülkemize göç eden Suriyelilerin önemli bir kısmı metropol olarak kabul edilen kentlere akın etmiştir. Bu metropollerden biri de hiç şüphesiz İzmir kenti olmuştur. Bu çalışmada İzmir kentinde mültecilere yönelik faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşları üzerinde sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemi uygulanmıştır. Çıkan bulgular üzerine politika önerileri getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Metropol, sivil toplum kuruluşları, göç, Suriyeliler, İzmir.

Jel Kodları: R23, F22.

ABSTRACT

We are witnessing the rapid growth of cities in parallel to industrialization and urbanization. Parallel to this development, special management forms are being developed for the management of crowded cities in the world. Because the problems encountered in the metropolises increase in number and the content changes day by day. Immigration has been added to our country in addition to many problems such as urban crime, slum, poverty, environment, traffic and disaster. As a result of the recent events in the Middle East, a significant part of the Syrians who migrated to my country flocked to the cities considered as metropolis. One of these metropolises was undoubtedly İzmir city. In this study, qualitative research method was applied in social sciences on NGOs operating in İzmir for refugees. Policy recommendations have been made on emerging findings.

Keywords: Metropolitan, non-governmental organizations, migration, Syrians, İzmir.

Jel Codes: R23, F22.

1. GİRİŞ

Mültecilik bir hukuki statü olarak yeni tanımlanmış bir kavram olsa da göç olgusu neredeyse uygarlık tarihi kadar eski bir kavramdır. Sözlük anlamı olarak göç; devletlerarası bir sınırı geçerek veya bir

devlet sınırları içerisinde yer değiştirmektir. Zamanı, boyutları ve sebepleri ne olursa olsun insanların yer değiştirdikleri nüfus hareketleridir(Çiçekli, 2009: 23). Türkiye'ye yönelik gerçekleşen göçlerin

tarih boyunca farklı milletlerden farklı sayılarda gerçekleştiği bilinmektedir. Fakat son dönemde Ortadoğu’da yaşanan savaşın etkisiyle Suriyeliler tarafından başlayan ve tüm dünyayı etkileyen büyük bir göç dalgası yaşanmaktadır. Bu şekilde gün geçtikçe daha da artan bu göç hareketleri ülkemizin sosyal ve ekonomik yapısını birçok yönden etkilemektedir.

Göç İdaresi Genel Müdürlüğü tarafından verilen bilgilere göre 1 Aralık 2016 itibarıyla Türkiye’de kayıt altına alınan ve kendilerine “Geçici Koruma” statüsü verilen Suriyeli mülteci sayısı 2.783.617’ye ulaşmıştır. Bu sayıya ilaveten 300 bin civarında ön kayıtları yapılmış ve kendilerine “Geçici Koruma” verilmek üzere güvenlik soruşturmaları yapılan Suriyeli de halen Türkiye’de bulunmaktadır. Yani Türkiye’de en az 3,1 milyon Suriyeli yaşamaktadır. Nisan 2011 sonrasında Suriyelilerin “açtığı kapıdan” Irak, Afganistan, Somali, Pakistan gibi ülkelere de Türkiye’ye 300 bini aşkın mülteci geldiği bilinmektedir. Sonuç olarak Türkiye, kendi nüfusunun neredeyse % 5’ine ulaşan sayıda mülteci barındırmaktadır. Bu durum 2014 yılından bu yana Türkiye’nin dünyada en fazla mülteci barındıran ülke haline gelmesine neden olmuştur (Erdoğan, 2017:21). Göç İdaresi Genel Müdürlüğü’nün 2016 verilerinden Türkiye’de Geçici Koruma Altında Bulunan Suriyelilerin İllere Dağılımına bakıldığında; toplam 2.790.767 Suriyelinin 97.453 kişisi İzmir metropolünde yaşamaktadır.

Ülkemizde metropollerin kendine has kentsel sosyo-ekonomik problemler yaşadığı düşünülecek olursa, yaşanan problemlerin üzerine gelen Suriyeli göç faktörünün bu büyük, karmaşık yerleşim yerlerini doğrudan etkilediğini söylemek pek yanlış olmaz.

Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemlerini “gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına

yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma” olarak tanımlamak mümkündür (Yıldırım ve Şimşek, 2008, s.39). Bu çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan derinlemesine mülakat metodu uygulanmıştır. Nitel araştırmamızda örnekleme belirlenirken araştırma evrenini temsil eden amaca yönelik örnekleme kullanılmak suretiyle İzmir’de üye sayısı ve etki alanı itibarıyla en büyük sivil toplum kuruluşu olan “İzmir Suriyeli Mülteciler Derneği” yönetim kurulu üyeleri ile odak grup toplantısı yapılmıştır. Sonrasında olasılıklı olmayan örnekleme çeşitlerinden biri olan kartopu örnekleme yöntemiyle zincirleme ulaşım prensibi uygulanmıştır. “İzmir Suriyeli Mülteciler Derneği” ile yapılan odak grup çalışmasında, diğer ilgili sivil toplum kuruluşları yetkililerinin isimleri alınmıştır. Çalışma; mülteci sivil toplum kuruluşlarının İzmir’de yaşayan Suriyelilerle ilgili olarak sosyo-psikolojik işlev yüklenip yüklenmediğini; ekonomik işlev yüklenip yüklenmediklerini ve son olarak kültürel ve siyasi/diplomatik işlev yüklenip yüklenmediğini ortaya koymuştur. Çalışmaya konu olan sivil toplum kuruluşlarının diğer kamu kurumlarıyla (valilik, kaymakamlık, belediye gibi) problem yaşayıp yaşamadığı da gün yüzüne çıkartılmıştır. Ayrıca göç hususunda temel kamu birimi olan Göç İdaresinin mülteci sivil toplum kuruluşları nezdinde bakış açısı da alınmıştır.

Sonuç olarak; bu makalede küreselleşmeyle birlikte kamu yönetiminde önemli bir aktör olarak ortaya çıkan sivil toplum kuruluşlarının yeni misyonlar edinerek kendilerine önemli politika alanları açtıkları görülmüştür. Dahası göçle ilgili merkezde ve yerelde kamu siyaseti belirleyicilere bir dizi politika önerileri sunulmuştur.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Literatürde; metropol, metropolis, metropolitan alan, anakent, anakentsel, büyükşehir gibi değişik kelimelerle birbirinin yerine kullanılan metropolitan alan kavramının çok çeşitli tanımları yapılmakla birlikte, ulusal ve uluslararası

kabul görmüş veya görebilecek bir tanımını vermek oldukça zordur (Eke, 1985). Ülkelere konulara ve gelişmişlik derecelerine göre değişen tanımları vardır. Genelde, metropoliten alan yüksek yoğunluklu büyük bir merkez ile onu çevreleyen ve onunla sıkı günlük ekonomik, sosyal, kültürel, vb. ilişkisi olan kent ve köylerden oluşan ileri aşamada bir toplumun üzerinde oturduğu ve üretim yaptığı toprakların tümü olarak tanımlanabilir (İsbir, 1982:70-71). Günümüzde kentleşme oranının giderek arttığını görüyoruz. Kentleşme süreci içerisinde, metropoller bu sürecin sosyo-ekonomik ve fiziksel boyutlarıyla odaklaştığı ve yoğunlaştığı mekânsal bütünlükler olmaktadır (Erdurmlu,1982:7-9). Günümüzde global ilişkiler içinde dünyada meydana gelen ekonomik ve politik gelişmeler, bölgesel gelişmelerle birlikte, ağırlıklı olarak metropoliten kentleri etkilemektedir. Ülkelerin ve bölgelerin kalkınmasında itici güç rolü oynayan metropoliten kentler, finans, sermaye, işgücü, ticaret ve hizmetlerin merkezi olduğundan ülkelerin gelişme odakları durumundadır. Metropoliten kentlerin gelişmelerinin değerlendirilmesinde, sadece metropoliten bölge ya da daha geniş hinterlandlarının değil, global ekonomik ve politik yapı ile bütünleşme düzeylerinin ve bu yapı içindeki fonksiyonlarının göz önüne alınması gerekliliği, ülke kalkınma planı özel ihtisas komisyonu raporlarında ifade edilmektedir (DPT, 2000).

Metropol ve metropoliten alan olgusu 19. yüzyıl sonu ve 20. yüzyıl başlarında ortaya çıkmıştır. Genel anlamda metropoller, bir ülkenin ya da bölgenin çevresindeki tüm kentsel ve kırsal topluluklara ekonomik yönlerden egemen olan ve genellikle ülkenin başka ülkelerle olan ilişkilerinin de sağlandığı, büyük kentlerdir (Tekel, 2002: 42-43). Keleş, metropoliten kent kavramını; bir ülkenin ya da bölgenin çevresindeki kentsel ve kırsal yerleşim yerlerine ekonomik ve toplumsal yönlerden egemen ve genellikle ülkenin başka ülkelerle olan her türlü ilişkilerinin

sağlandığı en büyük kenti veya bu kentlerden herhangi biri olarak tanımlamaktadır [Keleş, 1998]. Metropoliten alan ise en genel anlamıyla; nüfusun yoğun olduğu ekonomik, sosyal ve yönetim açısından o bölgenin merkezi durumunda olan merkezi şehir ve ya şehirlerin çevre kentleriyle oluşturdukları birim şeklinde tanımlanır (Görmez, 1993: 19). Metropoliten alan idari yönden ziyade, ekonomik ve sosyal bakımdan merkezi bir konuma sahiptir. Metropoliten alan yalnızca sahip olduğu nüfusun fazla olması sebebiyle değil aynı zamanda kamu ve özel sektör iş kollarının buralarda faaliyet göstermesi, eğitim ve sanat yönünden birer merkez olmaları nedeniyle küresel anlamda sembol şehir konumundadırlar (Bal, 2008: 8). Barlas Tolan metropoliten alanı “Belirli bir coğrafi, ekonomik, toplumsal, kültürel, idari, siyasal organizasyon ve kontrol sisteminin mekânda odaklaşma noktası” olarak görmektedir. Ona göre metropoliten alan işlevini ve gücünü çok yönlü çevre-çekirdek alışverişinde ve ilişkilerinde ağırlığını hissettirmekle ve karar mekânizmaları aracılığıyla çevrenin farklı alanlardaki gelişmesini kontrol etmekle kazanmaktadır (Tolan, 1977: 3). Metropoller, ülkelerin gelişme odakları durumundadırlar. Finans, işgücü, mal ve hizmet akımlarının merkezinde yer alırlar. Bu nedenle ülkelerin ya da bölgelerin kalkınmasında itici güç rolünü oynarlar. Metropoller aynı zamanda kentsel problemlerin en yoğun, en çarpıcı yaşandığı yerler konumundadır. Ekonomik, sosyal, fiziksel ve çevresel sorunlar metropollerde hem tek tek, hem de sinerjik olarak büyümektedirler (Keleş ve Ünsal, 1982).

Metropoller, ekonomik büyümelerin ve nüfus yoğunlaşmalarının odak noktası olduğu kadar kentleşme sorunlarının da büyüme ve odak noktaları olduğu görülmektedir. Metropollerin yaşadığı ekonomik, sosyal, fiziksel ve çevresel sorunları bu mekânların aldığı göçler de daha da karmaşık hale getirmektedir.

Onat göç için genel bir tanımlama yaparak göçü, kişilerin kendilerine has nedenlerle bir yerden başka bir yere doğru yer

değiştirilmesi olarak tanımlamıştır (Onat, 1993:3). Göçün, sadece bir mekân değişimi olarak görülmesi onun ortaya çıkardığı maliyetleri görmemizi engelleyebilir. Herşeyden önce her göç, insanları ruhsal streslerle karşılaştırır. Kişinin uzun bir kuşaklar tarihi ile kökleşip uyum sağladığı, çevresinde oluşturduğu dengenin, ağır veya hafif, geçici veya sürekli olsun yeni çevrede bozulmaması ihtimali çoktur (Balcıoğlu, 2007:145).

Bununla birlikte basit bir bireysel mekân değişimi olarak düşünülen göç olayı, yer değiştirme olayından ziyade toplum ve bireyler üzerinde büyük etkiler yaratmaktadır.

Kalkınma Planı'nda göçle birlikte kentleşme olgusunun bir kültür değişimi sorununu meydana getirdiğine değinilmiştir. Buna göre kente göç edenlerin kent hayatına uyum sağlayamamaları gibi birçok sorun kalkınma ve gelişmeyi olumsuz etkilemektedir. Kentlere doğru yoğun nüfus hareketlerinin altyapı sorunları, çevre kirliliği ve kültür çatışmalarına neden olduğu belirtilerek bu durumun özellikle gençlerin içe kapanmalarıyla sonuçlandığı ya da tam tersi bir durum olarak gençlerin illegal örgütlere ve suçla yönlendiği belirtilmiştir (DPT, 1997:17).

Günümüzde metropollerin, yüz yüze geldikleri yoksulluk, sağlık, eğitim, çevre, fiziksel gibi karmaşık problemlerin çözümünde sivil toplum kuruluşlarının akıllarından yararlandığını görüyoruz.

Sivil toplum kuruluşları (STK), özel ve kamu sermayesinden bağımsız, beşeri sermayenin örgütlenmesi yoluyla kurulurlar. İnsani yardımlaşma, dayanışma içerisinde yaşanan günlük sorunlar ile ilgili sorumluluk alma ve bu sorunların çözümleri ile ilgili öneri ve fikir geliştirmek, ortaya çıkan sorun ve çözümlerin sosyal hareketler ile dile getirip devlet ve toplum ilişkisinde bir platform oluşturmak, vb. gibi amaçlar hedeflemektedirler. Sivil toplum kuruluşları, sosyo-kültürel, hukuki, politik ve çevrenin menfaatlerini amaçlayan siyasal ve

toplumsal anlamda lobi çalışmalarında bulunurlar. STK'lar ikna ve aktif eylemde bulunma yoluyla çalışan, üye ve faaliyetlerinde çalışma grubunu yaratacak bireyleri gönüllü olma ve gönüllülük durumu ile bir araya getiren, kâr gütmeye amacı olmayan ve gelirlerini üye aidatları, bağışlar veya bunun gibi ödemeler ile sağlayan kuruluşlardır. Kuruluşların bunun yanı sıra başka bir amacı ise, insanları eğitim faaliyetleri ile bilinçlendirmede bulunmak, maddi ve manevi huzur ve yaşamlarına katkı sağlamak ve kent yaşamına dahil ederek yurttaşlık kavramı yaratmak olmuştur (Çaha, 2005, ss.156-158).

Türkiye'de yer alan STK'ların çalışma alanları arasında bilimsel araştırma, aile, çocuk, eğitim, enerji, ekonomi, gazetecilik, kadın sorunları, girişimcilik, insan kaynakları, hukuk, gıda, sürdürülebilir kalkınma, turizm, yardımseverlik, ticaret, ormancılık, temiz toplum, spor, doğal felaketler, sağlık, kültür sanat, sendikacılık, kooperatifçilik, çocuk hakları, gençler, yoksulluk gibi çok sayıda konu oluşturmaktadır.

3. ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ

Araştırmalar temel aldıkları bakış açısına göre nicel ve nitel araştırma olarak ikiye ayrılırlar (Yıldırım ve Şimşek 2008, Kuş 2012, Kümbetoğlu 2005). Nitel araştırma, disiplinler arası bütüncül bir bakış açısını esas alarak, araştırma problemini yorumlayıcı bir yaklaşımla incelemeyi benimseyen bir yöntemdir. Üzerinde araştırma yapılan olgu ve olaylar kendi bağlamında ele alınarak, insanların onlara yükledikleri anlamlar açısından yorumlanır (Altunışık ve Diğerleri, 2010: 302).

Sonuç olarak nitel araştırma, insanın kendi sınırlarını çözmek ve kendi çabasıyla biçimlendirdiği toplumsal sistemlerin derinliklerini keşfetmek üzere geliştirdiği bilgi üretme yollarından birisidir (Özdemir 2010) Araştırmada nitel araştırma yönteminin tercih edilmesinin en önemli nedeni kuşkusuz nitel araştırmanın temel

karakteristiği olan ve tanımlarda da ön plana çıkan araştırma öznelerinin bakış açılarını ve anlam dünyalarını ortaya koyması (Kuş 2012) ve bununla birlikte nitel araştırmanın, disiplinler arası bütüncül bir bakış açısını esas alarak, araştırma problemini yorumlayıcı bir yaklaşımla incelemeyi benimseyen bir yöntem olması olmuştur.

Genel olarak nitel araştırmada “amaçlı örneklem” türünün tercih edildiği Punch (2005) tarafından ifade edilmektedir. Amaçlı örneklem, çalışmanın amacına bağlı olarak araştırmacının araştırma problemlerine cevap bulacağına ve bilgi açısından zengin olduğuna inanılan kişilerin seçilerek derinlemesine araştırma yapmasına olanak tanır (Kuş 2012, Altunışık ve ark 2010).

Bu bağlamda ilkin "İzmir kentinde yaşayan Suriyelilere yönelik hangi sivil toplum kuruluşları hizmet veriyor?" sorusu üzerinde durulmuştur. Bu soru üzerinden hareketle örnekleme belirlenirken araştırma evrenini temsil eden amaca yönelik örnekleme kullanılmak suretiyle İzmir'de üye sayısı ve etki alanı itibarıyla en büyük sivil toplum kuruluşu olan "İzmir Suriyeli Mülteciler Derneği" yönetim kurulu üyeleri ile odak grup toplantısı yapılmıştır. Örneklemin (araştırma grubunun) seçilmesinde kullanılan diğer bir örnekleme yöntemi kartopu örnekleme olmuştur. Kartopu örnekleme zengin bilgi kaynağı olabilecek birey veya durumların saptanmasında özellikle etkilidir. Kartopu örnekleme, evrene dâhil olabilecek ve araştırmanın amacına uygun örnek olayla ilişki kurmak ve daha sonra temas kurulan kişinin yardımıyla bir başkasıyla, daha sonra yine aynı yolla bir başka örnek olayla temas kurulur ve bu şekilde kartopu etkisi gibi örneklemin büyütülmesi amaçlanır (Altunışık ve ark 2010, Kuş 2012). Odak grup görüşmesinden sonra olasılıklı olmayan örnekleme çeşitlerinden biri olan kartopu örnekleme yöntemiyle zincirleme ulaşım prensibi uygulanmıştır. "İzmir Suriyeli Mülteciler Derneği" ile yapılan odak grup çalışmasında, diğer ilgili sivil

toplum kuruluşları yetkililerinin isimleri alınmıştır.

Odak grup görüşmelerinde çalışmamızı zenginleştirecek 5 temel soru yöneltilmiştir:

1. Derneğinizin kaç aktif üyesi var? Derneğinizin ana faaliyet alanları nelerdir?
2. Derneğinizin İzmir'de yaşayan Suriyelilerle ilgili olarak sosyo-psikolojik işlev yüklediğini düşünüyor musunuz? İzmir'de yaşayan Suriyelilerin sosyo-psikolojik anlamda iyileşmesi için hangi faaliyetleri yapıyorsunuz/yapacaksınız? (sosyo-psikolojik örneğin; metropolde kendini yalnız hissediyor olabilir, sınırsız, savunmasız, güçsüz hissediyor olabilir bunun gibi örnekler çoğaltılabilir)
3. Derneğinizin İzmir'de yaşayan Suriyelilerle ilgili olarak ekonomik işlev yüklediğini düşünüyor musunuz? İzmir'de yaşayan Suriyelilerin ekonomik anlamda iyileşmesi için hangi faaliyetleri yapıyorsunuz/yapacaksınız? (ekonomik örneğin; metropolde yoksul olabilir, işsiz olabilir, kiralık ev bulamayabilir, ön yargılar olabilir gibi)
4. Derneğinizin İzmir'de yaşayan Suriyelilerle ilgili olarak kültürel işlev yüklediğini düşünüyor musunuz? İzmir'de yaşayan Suriyelilerin kültürel anlamda iyileşmesi için hangi faaliyetleri yapıyorsunuz/yapacaksınız? (kültürel örneğin; milli kimliğinizi korumak arzusu, dilinizi, mezhepsel farklılıklarınızı, vatan özleminizi gidermek arzusu olabilir)
5. Derneğiniz diğer kamu kurumlarıyla (valilik, kaymakamlık, belediye) ilişkiye geçiyor mu? Geçiyorsa sıkıntı yaşıyor musunuz? Ne tür problemler yaşıyorsunuz? Göç idaresinin faaliyetleri sizler için destekleyici mi? Bu kurumun sizlere ne gibi faydalarını gördünüz?

4. BULGULARIN YORUMU

4.1. Sosyo-psikolojik işlev:

İzmir Müzisyenler Derneği hem müzisyenlerin kendi arasında bilgi paylaşımı, ekonomik ve sosyal dayanışmasını esas alan hem de sanat toplum ilişkilerini güçlendirme amacı taşıdığını iddia eden kentte 5 yıl önce kurulmuş bir sivil toplum kuruluşudur. Yapılan odak grup görüşmelerinde derneğin 100'e yakın üyesi olmakla birlikte gönüllüler ve etkinliklerine katkı sunanlar anlamında yaklaşık 400 civarında bir ilişki ağına sahip olduğu bilgisi alınmıştır. Ayrıca bu görüşmelerde derneğin, engelliler, çocuklar, kadınlar, haklarını arayan emekçiler, öğrenciler, köylüler, çevre ve ekoloji mücadelesi veren insanlar, cezaevlerinde kalan çocuklar ve kadınlar, hastanelerde tedavi gören çocuklar, huzurevleri, sosyal hizmet kurumları, ayrımcılığa uğrayan kimlik, din ve inançlar ile dayanışma etkinlikleri düzenlemekte olduğu bilgisi de alınmıştır.

Yapılan yüz yüze görüşmelerde dernek yöneticisi, İzmir Müzisyenler Derneğinin mültecilerle ilgili sosyo-psikolojik işlev yüklenip yüklenmediğine dair şunları ifade etmiştir:

“İzmir Müzisyenler Derneği olarak İzmir'de oyuncak köprüsü adıyla bir kampanya başlattık. Otuz yakın çeşitli kurum, dernek ve stk ile birlikte mülteci çocuklar için 10 bin oyuncak yaptığımız atölyeler düzenledik. Savaş nedeniyle ülkesini terketmek zorunda kalan, çok büyük yıkımlar yaşayan ve geldikleri yerlerde çok büyük yoksunluklarla mücadele etmek zorunda kalan mülteci dostlarımız için toplumsal dayanışmaya çağırdık insanları. Sुरुç'taki kamplarda tiyatrocularımızla beraber 5 gün süren bir etkinlikler dizisi gerçekleştirdik. 2.5 ay orada kaldık ve İzmir'den Sुरुç'a orada kurulan kadın üretim çadırında kullanılması için malzemeler toplayıp gönderdik. Aynı süreçte İzmir'de de yeryüzü sofraları adıyla mültecilerle ekmeğimizi, suyumuzu, sevgimizi paylaşıyoruz diyerek insanları evlerinde yaptıkları yemekleri

aynı sofrada mültecilerle paylaşmaya davet ettik. Yüzlerce insan bu süreçte duyarlılık gösterdi. Haftanın 3 yada 4 günü yüzlerce mülteciye herkesin kendi imkanlarıyla hazırladığı yada getirdiği yiyecekleri giyecekleri dağıttık bunu yaparken de dostluk ilişkileri kurduk müzik yapmayı da ihmal etmedik. İlişki kurduğumuz insanlarla ve özellikle çocuklarıyla ritm atölyeleri, müzik koroları, psikolog gönüllülerimizin katıldıkları çocuk etkinlikleri düzenlemeye başladık.

Mültecilerin temel ihtiyaçları için mülteci dayanışması adıyla bir gönüllü dayanışma ağı oluşturduk. Basmane Kapılar'da bir dostumuz deri-tekstil atölyesinin alt katını bizlere tahsis etti. Halen her gün onlarca mültecinin uğradığı ve topladığımız dayanışma malzemelerinin onlara ulaştırıldığı, hem hukuki sorunları, hem sağlık ve eğitim ile ilgili sorunları ile ilgili olarak kurduğumuz dayanışma ağı yoğun bir şekilde çalışma yürütmektedir. Resmi olmamakla birlikte bir çok mülteci kurumu gibi etkin ve ihtiyaçları karşılama noktasında oldukça güçlü bir hareket haline geldi. Biz dernek olarak ortak insani vicdani duyarlılıklar için herkesin kendisini hem bireysel olarak hem de kurumsal olarak katabildiği yataç ve üretim-iş-paylaşım odaklı bir toplumsal örgütlülüğü savunuyoruz. Bu anlamda herkesin kendisini katabildiği, kendi mesleği, yetenekleri, bilgisi ve duyarlılıklarıyla alanda, kendisini bir engelle karşılaşmadan ifade edebildiği bir ortam oluşturduk. Yaklaşık 3.5 yıldır derneğimizin ana çalışma kalemlerinden birisi de Mülteci çalışmalarıdır.”

İzmir Mültecilerle Dayanışma Derneği kentte mülteciler odaklı faaliyet gösteren bir diğer sivil toplum kuruluşudur. Yapılan odak grup görüşmelerinde derneğin yaklaşık 70 üyesinin bulunduğu ve dört yıl önce kurulduğu anlaşılmıştır.

Yapılan yüz yüze görüşmelerde dernek yöneticisi, İzmir Mültecilerle Dayanışma Derneğinin mültecilerle ilgili sosyo-psikolojik işlev yüklenip yüklenmediğine dair şunları ifade etmiştir:

“Derneğimiz Sosyo-psikolojik destek vermektedir, savaşın izlerini kayıplarını silme, azaltma konularında özellikle kadın ve çocuklara yönelik özel çalışmalar (örnek olarak mültecilerin kendilerini daha iyi ifade etmeleri için çalışma arkadaşlarımızın Arapça bilmeleri onlar için çok önemli zira çok acil durumlarda tercüme desteği sağlıyoruz bunun yanı sıra sağlık için hastanelerden randevu sistemine yardım ederek muayene desteği sağlıyoruz.”

Halkların Köprüsü Derneği kentte mülteciler odaklı faaliyet gösteren bir diğer sivil toplum kuruluşudur. Yapılan odak grup görüşmelerinde derneğin yaklaşık kayıtlı 342 üyesinin bulunduğu ancak bu rakamın saha çalışmaları ile derneğin aktif faaliyetlerine katılanların bini geçtiği bildirilmiştir.

Yapılan yüz yüze görüşmelerde dernek yöneticisi, Halkların Köprüsü Derneğinin mültecilerle ilgili sosyo-psikolojik işlev yüklenip yüklenmediğine dair şunları ifade etmiştir:

“Bir Kadın Bir Hikaye etkinliği yaptık örneğin bu ay. Ve bu kadın buluşmalarımızı her ay yapmaya karar verdik. Konuklarımız arasında Suriyeli Arap, Kürt ve Türkmen kadınlar ve en küçüğü 10 günlük dört çocuk vardı. Mülteci dostlarımızla savaş öncesi Suriye’deki yaşamlarını, mülteci olarak yaşamının zorluklarını, kendilerine yönelik önyargıları, kaygılarını, dertlerini, acılarını konuştuk. Onlar konuştukça hafifledi; biz dinledikçe ağırlaştık... Yükümüz şimdi daha da ağır. Çünkü artık onları adlarıyla, hikayeleriyle, özlemleriyle, kaygılarıyla vd. birer kişi olarak tanımaya, arkadaş olmaya başladık...”

Kentte mülteciler odaklı bir diğer sivil kurum ise Konak Kent Konseyi Mülteci Meclisidir. Yapılan odak grup görüşmelerinde bu meclisin, özellikle Suriyelilerin İzmir’de yoğunlaşmasından dolayı konu ile ilgili, duyarlı oluşum ve kişilerin biraraya gelip, Mültecilerin sorunlarına ortak çözümler yaratmak amacı ile kurulduğu bilgisi alınmıştır.

Yine bu görüşmeler neticesinde Konak Kent Konseyi Mülteci Meclisi çalışmalarının mülteciler için değil mültecilerle beraber yapma anlayışını benimsediği; içerisinde muhtarların da bulunduğu 50 civarında kurumsal oluşumun temsil edildiği bilgileri de alınmıştır.

Yapılan yüz yüze görüşmelerde meclis başkanı, Konak Kent Konseyi Mülteci Meclisinin mültecilerle ilgili sosyo-psikolojik işlev yüklenip yüklenmediğine dair şunları ifade etmiştir:

“Mülteci Meclisi içinde şu an kadın, çocuk ve spor çalışma grupları bulunmakta, odaklanarak çalışmalar yapılması öngörülmektedir. (En kısa sürede Çalışma Yaşamına ilişkin yeni bir grup oluşturma amacındayız.)Örneğin pilot çalışma olarak ilkokula giden Suriyeli çocuklara gönüllü öğretmenlerle (öğretmen ve üniversite öğrencileri) Türkçe ve Matematik dersleri verilmekte. 1 ve 2. sınıflar ile 3. ve 4. sınıflara giden öğrencilere ayrı olarak verilen derslere ikişer öğretmen girmektedir. Bu çalışmanın önümüzdeki öğrenim döneminde yaygınlaştırılması amaçlanmaktadır.

Yine Meclisimiz bünyesinde bulunan İzmir Müzisyenler Derneği ve Türk Psikologlar Derneği ile yapılan ortak etkinlikte Suriyeli çocuklarla müzik ve ritim çalışması yapılırken, anneleri ile sanat terapisi çalışması yapılmıştır. Etkinlik sonunda kadınlar duygularını ifade etmiş olmaktan dolayı mutlu olduklarını belirtmişlerdir.

Ayrıca Kapılar bölgesinde mülteci ve Türkiyeli çocuklarla 6 hafta süren yaz etkinliğinde drama, müzik ve ritim, çamur, bariş için turna kuşu çalışmaları yapıldı. Amaç çocukların üretken işler yaparak eğlenmelerini ve birlikteliklerini sağlamaktır.”

4.2. Ekonomik işlev:

Yapılan yüz yüze görüşmelerde dernek yöneticisi, İzmir Müzisyenler Derneğinin mültecilerle ilgili ekonomik işlev yüklenip yüklenmediğine dair şunları ifade etmiştir:

“Gönüllülerimiz mültecilere ev eşyası, gıda, kışlık kıyafetler, bot, mont, kırtasiye malzemeleri, bebekler ve kadınlar için hijyen malzemeleri, kira-gıda vb nakdi dayanışma başta olmak üzere hemen hemen her alanda çalışma yürüttüler. Hatta dernek olarak ev taşıma işine girip, hamallık ederek taşıdığımız evlerden ihtiyaç fazlası malzemeleri almak, taşıma için ücret almak şeklinde kaynak yaratarak mülteci çalışmalarına aktardık. Sadece geçtiğimiz yaz 20 ye yakın ev taşıma işi yaptık. Müzisyenler Derneği olarak mültecilerle dayanışma amacıyla diğer kurumları da kapsayarak 10 a yakın dayanışma konseri yaptık. İkinci el ev eşyaları başta olmak üzere bizlere ulaşan insanların vermek istedikleri yardımları gönüllü nakliyecilerimiz dostlarımızın da yardımıyla mültecilerin yaşadıkları evlere, semtlere taşıdık.

Dayanışma konserlerimizde ücret yerine 'Bilet yok dayanışma var!' diyerek gelenlerin, kırtasiye malzemeleri, oyuncak, müzik aletleri, battaniye, gıda-erzak, kıyafet, çocuk bezi, kadın pedi başta olmak üzere mültecilerin ihtiyaçlarını karşılayacak malzemeler getirmesi çağrısında bulunduk. Bu tür çalışmalarımız sürekli olarak devam ediyor. Mülteci Dayanışması grubumuz 2000 insana ulaştı ve dünyanın bir çok yerinden gelen akademisyenler ve gazeteciler başta olmak üzere mülteci hakları için çalışan yada bir duyarlılık oluşturmak isteyen insanlara rehberlik de yaptık.”

Yapılan yüz yüze görüşmelerde dernek yöneticisi, İzmir Mültecilerle Dayanışma Derneğinin mültecilerle ilgili ekonomik işlev yüklenip yüklenmediğine dair şunları ifade etmiştir:

“Derneğimiz Mülteci topluluğuna ekonomik desteklerde bulunmaktadır örnek olarak (Ev bulmada yardımcı olmak, gıda giyim ve ihtiyaca yönelik yönlendirmeler ve tabikide bu konularda yerel halkın desteği de oluyor mesela iyi durumu olan esnaf vatandaşlarımızdan topladığımız yardımlarla dağıtım yada ihtiyacı karşılama(ev kirasını ödeme, eczanelerin

karşılama) ilaçları alma, iş fırsatları sunma...)”

Yapılan yüz yüze görüşmelerde dernek yöneticisi, Halkların Köprüsü Derneğinin mültecilerle ilgili ekonomik işlev yüklenip yüklenmediğine dair şunları ifade etmiştir:

“İzmir mülteci emeği sömürüsünün en yoğun yaşandığı kentlerden biridir. Suriyeli mülteciler kent merkezinde patronlar/işverenler, kırsalda ise dayıbaşları tarafından kayıtdışı/yaygın olduğu emek yoğun ve aynı zamanda işçi örgütlülüğünün sifıra yakın olduğu sektörlerde çalıştırılıyorlar. Bornova Doğanlar civarında yaşayan Suriyeliler Işıkkent Ayakkabıcılar Sitesi'nde, Buca Gediz ve Karabağlar civarında yaşayan Suriyeliler tekstil atölyelerinde, Konak Kadifekale, Agora, Basmane ve Ballıkuyu civarında yaşayanlar ise bu bölgelerdeki merdiven altı tekstil atölyelerinde ve az da olsa inşaat sektöründe çalışmaktadır.

Ayrıca Buca, Karabağlar civarında yaşayan Suriyeliler günü birlik nakliye sektöründe çalışırken ve Konak'ta yaşayanlar ise atık toplama işinde veya 'dilencilik' yaparak hayatlarını sürdürmeye çalışıyor. Suriyeli mülteciler arasında en yoğun işsizlik oranı da Konak civarında yaşayanlar arasında görülmektedir. Yetişkinlerin iş bulamaması çocukları çalışmaya zorlamakta, enformel ve kayıt dışı sektörler çocuk emeğiyle dolup taşmakta, bu sektörler çocuk emeğiyle ayakta durmaktadır. Suriyeli çocuklar kağıt toplamakta ya da mendil satmaktadırlar. Suriyeli mülteci kadınların çalışma yaşamına dair yeterli veri bulunmamakla beraber özellikle Konak civarında yaşayanların merdiven altı tekstil atölyelerinde çalıştığı bilinmektedir. Kent merkezi dışında Foça, Torbalı ve Seferihisar gibi ilçelerdeki Suriyeli mülteciler tarım sektöründe çalışmaktadır. Bu bölgelerde yaşayan Suriyeli mültecilerin iş durumu bölgedeki tarım ürününe göre değişkenlik gösteriyor. Genellikle geçici olarak bu bölgelerde bulunuyorlar. Dayıbaşları tarafından bu bölgelere getirilen Suriyeli mülteciler ya

tarla civarındaki boş, harabe evlere ya da çadırlara yerleştirilmektedir. Foça'daki Suriyeli mülteciler yoğun olarak domates ve zeytin hasadında çalıştırılırken, Torbalı ve Seferihisar civarındakiler ise mandalina, lahana gibi ürünlerin toplamında çalıştırılıyorlar. Daha öncesinde bölge illerinden Kürt tarım işçilerini getiren dayıbaşları şimdi daha da ucuz çalıştırabildikleri Suriyeli mültecilere yönelmiş durumdadır. Biz bunları raporluyoruz. Kamuoyunu doğru bilgilendirmeye, yöneticileri tedbir almaya çağırıyoruz.”

Yapılan yüz yüze görüşmelerde meclis başkanı, Konak Kent Konseyi Mülteci Meclisinin mültecilerle ilgili ekonomik işlev yüklenip yüklenmediğine dair şunları ifade etmiştir:

“Özellikle STK'ların bu alanda işbirliğini oldukça önemsemekteyiz. Bu konuda örnek vermek gerekirse;

İzmir Büyükşehir Belediyesi süt kuzusu projesi kapsamında 1 - 5 yaş arası çocuklara süt dağıtmakta. Bu projenin mülteci çocukları da kapsamı için İzmir'de 220 oluşumla (dernek, vakıf, oda, sendika v.b.) İBB'ye toplu dilekçe verilmiş, mülteci çocukların da süt kuzusundan yararlandırılması yönünde karar alınması sağlanmıştır.”

4.3. Kültürel işlev:

Yapılan yüz yüze görüşmelerde dernek yöneticisi, İzmir Müzisyenler Derneğinin mültecilerle ilgili kültürel işlev yüklenip yüklenmediğine dair şunları ifade etmiştir:

“İzmir Müzisyenler Derneği olarak mültecilerin kentimizle entegrasyonunu sağlamak amacıyla aynı kentin çocukları adıyla bir kampanya başlattık. Aynı kenti paylaşan mülteci ve Türkiyeli çocukların birlikte olduğu, eğlendiği, birbirine şarkılar öğrettiği, folklorik özelliklerini paylaştığı onlarca etkinlik düzenledik. Mülteci Günü kapsamında bir çok yerde Türkçe, Kürtçe, Arapça başta olmak üzere farklı dillerde şarkılar söyledik, Mültecilerin de sahnemizde müziğini paylaşmasını sağladık. Konak Kent Konseyi Mülteci

Meclisi bileşeniyiz ve Mülteci-Der başta olmak üzere kentimizde mültecilerle çalışan yerli ve yabancı hemen hemen tüm kurumlarla ortak etkinliklerimiz oluyor. Mesela bir sağlık taraması için çadırlarda yaşayan mültecileri ziyaret ettiğinde bir kurum, bizler de müziğimizle orada oluyoruz. Arapça repertuarımız baya gelişti diyebilirim.

Tam da bu süreçte 22 dilde şarkılar söylediğimiz yeryüzü şarkıları korosu' nu kurduk. Koro'da 5 mülteci dostumuz var. Mülteci müzisyenlerle de düzenlediğimiz kadınlara ve çocuklara yönelik etkinliklerde sahnemizde beraber müzik icra ederek güzel bir gönül bağı kurduk.

Mültecilerle mümkün olduğunca siyasal-mezhepsel-etnik tartışmalara girmemeye çalışıyoruz. Kapalı toplum yapısı ve muhafazakar aile kurumu baskın olan mülteci dostlarımız, çocuklarını bize emanet ettiklerinde bir çok önyargıyı da aştılar. Bir çok kara çarşafli kadının bizim etkinliklerimizde gülümseyerek şarkılar söylediğine, darbuka yada bendir çaldığına, halay çektiğine, kız ve erkek çocukların dans ettiği, birlikte oynadığı ve eğlendiği etkinliklerimizde buna karşı bir reaksiyon göstermediğine tanık olduk. Bir kardeşleşme ortamı yarattık bu anlamda muthuyuz.”

Yapılan yüz yüze görüşmelerde dernek yöneticisi, İzmir Mültecilerle Dayanışma Derneğinin mültecilerle ilgili kültürel işlev yüklenip yüklenmediğine dair şunları ifade etmiştir:

“Derneğimiz Kültürel anlamda da faaliyetler sunmakta bu konuda Entegrasyona yönelik çalışmalarımız aynı zamanda kültürel faaliyetlerimiz desteklemektedir örneğin piknik ve okullarda verilen derslerin yanı sıra merkezimizde cumartesi ve pazar ek olarak yardım destek dersleri mesela matematik ve dil kursları kendi dilleriyle okullar açmalarına yardımcı olmak yerel halkla faaliyetler oluşturmak Dünya Mülteci gününde Arap ve Türk şairleriyle barış şiirleri okumak artı ressamı aynı şekilde

ortak alanlarda aslında aynı coğrafyayı paylaştığımızı farkındalığını sürmek ve ortak kültürü birleştirme aktiviteleri yapmak, bu alanın gurur kaynağı ise 3 yıl önce kurduğumuz Suriyeli mülteci futbol takımı halen bucadaki kulüpte turnuvalara katılması.”

Yapılan yüz yüze görüşmelerde dernek yöneticisi, Halkların Köprüsü Derneğinin mültecilerle ilgili kültürel işlev yüklenip yüklenmediğine dair şunları ifade etmiştir:

“Suriyeli sanatçılar ile Türkiyeli sanatçıları biraraya getirdiğimiz bir grubumuz var. Bir yıldır birlikte müzik, resim, heykel, tiyatro vb gibi alanlarda üretim yapıyorlar. 13 Mayıs 2017'de bir büyük etkinlikle bu üretimleri İzmirliyle paylaşacağız. Bir mültecinin yazdığı oyun sahnelenecek. Mülteciler ve gönüllülerimiz tiyatro yapacaklar. Konserler olacak. Resim sergisi açılacak. Kültür -Sanat grubumuz bu işlerle ilgileniyor.

Yöneticileri, mültecilerin 'Suriye sevdalarına' duyarlı olmaya çağırdık hep. Asimilasyona karşıyız. Artık iletişim imkanları çok yüksek bir çağdayız. Onların kalpleri burada atacak kulakları Suriye'de olacak. Zaman içinde bir ayakları burada bir ayakları Suriye'de olacak. Bütün bu gerçeklere uygun bir uyum politikası geliştirmek zorundayız.”

Yapılan yüz yüze görüşmelerde meclis başkanı, Konak Kent Konseyi Mülteci Meclisinin mültecilerle ilgili kültürel işlev yüklenip yüklenmediğine dair şunları ifade etmiştir:

“Ara ara çocuk şenlikleri yapıldı, çocukların tiyatrolara gitmeleri sağlandı, spor grubumuzun oluşması ile birlikte mülteci çocuklarımızla çok yönlü ve süreklilik ilkesiyle ilgilendik. Spor grubumuzun oluşumuyla beraber çoğunluğu kadın olmak üzere 100 civarında Suriyeli Konak Belediyespor ve Antalya Döşemealtı Belediyespor 1. Kadın Futbol Ligi maçına götürüldü, trübün onlarla canlandı. Ayrıca "Mülteciler, Kent ve Spor" paneli yapıldı. Bu panelde İzmir'de çok sayıda Suriyeli Profesyonel nitelikte

futbolcu olduğunu, ama statülerinden dolayı takımlarda ve liglerde (amatör değil) oynayamadıklarını, bu yüzden çalışmak ya da tehlikeli yollardan Batıya gitmek durumunda kaldıklarını öğrendik. Bundan sonrasına yönelik 6 aylık program oluşturularak kadın, çocuk ve gençlerin hem spor yapmaları, hem de bu vesile ile spor ve kent yaşamına katılmaları sağlanacak.

Kültürel boyutta Mülteci şairler ve Türkiyeli şairlerle ortak şiir etkinliği düzenlendi, birlikte şiirler okundu, müzik yapıldı. En sonuncusu yeni oluşturulan "Suriyeli Edebiyatçılar ve Yazarlar Derneği İzmir Şubesi" ile birlikte yapıldı. Bu çalışmalarda Suriyeliler dışındaki mülteci şair ve yazarların da katılmasına özen gösterildi. Bir ay kadar önce Türkiye'nin değişik yerlerinden gelen "Suriyeli Mülteci Sanatçılar Sergisi - Sanat Sınır Tanımaz" adı altında resim ve heykel sergisi düzenlendi. Bu çalışmalar mültecilerin kültür ve sanat aracılığıyla kentimize olumlu kazanımlar sağlayacağını düşünüyoruz.

Mültecilerin hem kendi yaşamları, hem de kentsel, sosyal, kültürel alanda en büyük yaşadıkları engelin dil olduğu aşikardır. Bu konuda, Milli Eğitim, Halk Eğitim ve çeşitli kuruluşların verdiği kursların ulaştıkları kitle açısından yetersiz olduğu saptamasından hareketle 20 gönüllümüze TÖMER'den "Yabancılarla Türkçe Öğretme Kursu" aldık. Bu gönüllüler mültecilere onların buldukları bölgelerde ücretsiz Türkçe öğreteceklerdir, hatta bu kurslara başlamış bulunmaktadır. Amacımız eğitici eğitimleriyle daha fazla gönüllü öğretmen yetiştirerek bu kursları yaygınlaştıracaktır.

Mültecilerin uzun süredir burada kaldıkları ve kalmaya devam etmeleri gerektiğinden hareketle yardıma dayalı yaşamdan çıkararak, ekonomik, sosyal, kültürel boyutlarına destek olmak amacıyla süreklilik içeren geniş kesimi ilgilendiren çalışmalarını yaygınlaştırmak amacı içindeyiz. Bundan sonra gerek kamu, gerek de yerel yönetimlerle daha etkin ilişkilerle

daha kapsamlı çalışmalar yapma, yapılan/yapılacak çalışmalara destek vermek ve söylemlerimizi yaşama geçirmek amacıyla

Son olarak kentlerin çok kültürlü, heterojen yapılar olduğundan hareketle mültecilerin de kendi kültürlerini buraya da taşıyarak ve bu kentin kültürel yaşamını zenginleştireceğini düşünüyoruz. Bunun örneğini bu yıl 8 Mart nedeniyle düzenlenen kadın kursları fuarında Konak Kent Konseyi standında Suriyeli kadınların yaptıkları yemekleri ücretsiz olarak İzmirle tanıştırmaları ve beğeni almalarını gösterebiliriz.”

4.4. Kurumsal yönetim:

İzmir Müzisyenler Derneği yöneticisi ile yapılan görüşmelerde kurumsal yönetime ilişkin şunları ifade etmiştir:

“Konak Kent Konseyi Mülteci meclisi üyesiyiz. Mülteci Meclisi duyarlı insanlardan oluşmakta ancak mültecilerin özellikle kendi aramızdaki dayanışma ile çözemeyeceğimiz ciddi ve kapsamlı sorunları için destek istediğimizde çoğu zaman ya hiç yanıt alamıyoruz yada çok gecikmeli oluyor. Yaptığımız bir çok kadın ve çocuk etkinliğinde belediyeden bütçe geç çıktığı yada çıkmadığı için kendimiz gerçekleştirmek yada iptal etmek zorunda kaldık. Halen gerçekten etkin bir çalışma yürütmediği inancındayız kurumların.

Kimliği olmayan ve sağlık noktasında desteğe ihtiyacı olan mülteciler için kurumlarla görüşmelerimiz olabiliyor. Kira yardımı vb için de kaymakamlık yada belediyeden destek isteyebiliyoruz. Ancak bu noktada çok da yeterli değil gelen destek. Kendi belirledikleri ailelere düzenli yardım yaparken, henüz geçici kimlik alamamış yüzlerce aile büyük mağduriyetler yaşamakta. Bu sorunları da genelde kendi dayanışma ağımla çözmeye çalışıyoruz. Göç İdaresi ile bir kaç temasımız oldu. Ancak bağımsız faaliyetleri yada proje-hibe programı şeklinde yürütmeyen çalışmaları desteklemiyorlar.”

İzmir Mültecilerle Dayanışma Derneği yöneticisi ile yapılan görüşmelerde kurumsal yönetime ilişkin şunları ifade etmiştir:

“Derneğimiz 2011’den itibaren Türkiye’de bulunan Resmi ve Yasal Kurumlar, sivil toplum kuruluşları, iş adamları ve iş kadınları ile Mültecilere yardım etmek için hep bir iletişim içindeyiz buna ilaveden Valilikler, Kaymakamlıklar, belediyeler, Sağlık Müdürlüğü ve diğer Resmi Kurumlarla da iletişim içindeyiz, Şu an faaliyet olarak Konak Kent Konseyi Mülteci Komisyonu ile Süt kuzusu Projesini hayata geçirdik (Sadece Türklere Süt dağıtımı olmaması buna Mülteci çocukların da hakkı olduğunu söyledik ve şu an artık süt herkese dağıtılıyor) bunun yanı sıra Mültecilerin yoğunluk gösterdiği mahallelerde muhtarlarla iletişime geçip yardım sağlamak. Göç İdaresinin Faaliyetleri bizim için çok destekleyici çünkü kendi vatandaşlarımıza ilk önce Arapça tercüman sağlamaları bizim yükümüzü azaltıp, ellerinden gelen çabayı sağladıklarına canı gönülle inanmaktayız.”

Halkların Köprüsü Derneği yöneticisi ile yapılan görüşmelerde kurumsal yönetime ilişkin şunları ifade etmiştir:

“Sorunun kısa yanıtı tüm yetkililerle vali yardımcısı, kaymakamlar, belediye başkanları, AFAD, Kızılay yöneticileri ile yüzyüze ya da dilekçeler vererek temas etmeye çalışıyoruz. Göç İdaresi eskiden adeta bir polis teşkilatı gibi kurulduğundan yeni durum için bir evrim geçirmesi gerekiyor, bu da çok zaman alıyor. İlişki geliştirmek oldukça zor!”

5. SONUÇ

Sivil toplum kavramı çok eski tarihlere kadar uzanmaktadır. Bununla birlikte özellikle 1980’den sonra sivil toplum kavramının dünyada ve Türkiye’de politik alanda ve akademik çevrelerde daha sıklıkla kullanıldığını müşahade ediyoruz. Bu gelişmeye paralel olarak küreselleşmenin ve kentleşmenin etkisiyle kentsel siyasette yeniden şekillenmeler de olmuştur.

Metropol ölçeğinde kentlerin yönetimi için yeni kurumsal arayışlar gerçekleşmiştir. Zira bu kentler yeni problem alanlarıyla karşılaşmış yeni hizmet talepleri ortaya çıkmıştır. Eskiden beri sürdürdükleri kamusal hizmetlerin niceliği ve niteliği değişmiştir. Mülteci göçleri de metropol alan yönetiminde ortaya çıkan yeni ve karmaşık bir sorun olarak önümüzde durmaktadır. Demokrasinin olmazsa olmazı kentsel siyasette daha aktif roller üstlenen STK'ların çalışma alanları giderek genişlemiştir. Bu örgütlerin çalışma alanlarına özellikle metropollerde artık eğitim, kadın sorunları, çocuk hakları, gençler, yoksulluk, mülteci hakları gibi çok sayıda konu girmiştir.

Çalışmamızda ülkemizin üç büyük metropolünden biri olan İzmir kentinde yaşayan mültecilere yönelik faaliyette bulunan hak temelli sivil toplum kuruluşları ile nitel araştırma gerçekleşmiştir. Çalışmanın bulgularına göre İzmir'de mülteciler odaklı faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarının sosyo-psikolojik işlev yüklediğini söylemek mümkündür. Ayrıca çalışmamız neticesinde; İzmir'de mülteciler odaklı faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarının ekonomik işlevler de yüklediğini söyleyebiliriz. Bir diğer husus İzmir'de mülteciler odaklı faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarının kültürel işlevler yürütmesidir. Son olarak, çalışmamızda İzmir'de mülteciler odaklı faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarının kurumsal yönetime ihtiyaç duyduğunu ifade etmeliyiz.

KAYNAKÇA

1. ALTUNIŞIK, R., vd., 2010. Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri spss uygulamalı, 6. Baskı, Sakarya Yayıncılık, Sakarya.
2. BAL Hüseyin, 2008. Kent Sosyolojisi, Fakülte Kitabevi, Isparta.
3. BALCIOĞLU, İ. 2007. Sosyal ve Psikolojik Açından Göç. İstanbul: Elit Kültür Yayınları.
4. ÇAHA, Ö., 2005. Sivil Toplum Üstüne. Sivil Toplum ve Demokrasi. Kaknüs Yay., İstanbul.
5. ÇİÇEKLİ, B.,2009. Göç Terimleri Sözlüğü, Cenevre: Uluslararası Göç Örgütü Yayınları No: 18.
6. Devlet Planlama Teşkilatı. 1997. Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1996-2000), Ankara: DPT Yayınları.

Çalışmamızın ortaya koyduğu bulgular ışığında metropollerde uygulanması amacıyla aşağıdaki politika önerilerini sunabiliriz:

- İlk, Suriyeli mültecilerin yaşadıkları kente uyumuna ve sosyal yaşama entegrasyonuna yönelik olarak, başta Suriyeli mülteciler ve yerelde yer alan temel aktörler olmak üzere, ilgili bütün kamu, özel ve sivil toplum taraflarının etkin katılımını ve yönetişimini gerekli kılabilecek katılımcı ve bütünsel bir çalışma süreci önerilmektedir.
- Sonrasında, kentte yaşayan Suriyeliler ile ilgili güncel ve kapsamlı mevcut durum analizi raporunun hazırlanması gerekir.
- Mevcut durum analizi üzerine inşa edilecek kentin mültecilerine münhasır orta vadeli bir strateji belgesi oluşturulmalıdır.
- Metropollerde faaliyet gösteren kent konseyleri, kalkınma kurulları benzeri mahalli, katılımcı demokratik mekanizmaların mültecileri de içerecek biçimde genişletilmesi gerekmektedir.
- STK temsilcilerinin öneri ve fikirleri merkezi idarede, bakanlıklarda ve TBMM'de tartışılmalıdır.
- Ülkemizde faaliyet gösteren mülteci STK'larının online olarak sürekli iletişim kanalları kurulmalıdır.

7. Devlet Planlama Teşkilatı, 2000. Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı: Bölgesel Gelişme Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Ankara.
8. EKE, A. E., 1985. "Anakent Yönetimi ve Yönetimler Arası İlişkiler: Batı Deneyimi ve Türkiye", Amme idaresi Dergisi, C.18, S.4.
9. ERDOĞAN, Murat, 2017. "kopusu"tan "uyum"a kent mültecileri Suriyeli Mülteciler ve Belediyelerin Süreç Yönetimi: İstanbul Örneği", Marmara Belediyeler Birliği Kültür Yayını.
10. ERDUMLU, G., 1982. Türkiye'de Metropolitan Yönetim sorunları ve Bir Sistem Önerisi, Ankara.
11. GÖRMEZ, Kemal, 1993. "Türkiye'de Anakent Yönetiminin Sorunları". Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, 2(1), 19-29.
12. İSBİR, Eyüp Günay, 1982. Kentleşme Metropolitan Alan ve Yönetimi, Ankara.
13. KELEŞ, R. ve A. Ünsal, 1982. Kent ve Siyasal şiddet, AÜSBF Yayınları, Yayın No:507, Ankara.
14. KELEŞ, Ruşen, "Kentbilim Terimleri Sözlüğü", İmge Kitabevi, Ankara, 1998.
15. KUŞ E, 2012. Nicel-nitel araştırma teknikleri sosyal bilimlerde araştırma teknikleri nicel mi? Nitel mi? Ankara, Anı Yayıncılık.
16. KÜMBETOĞLU B, 2005. Sosyoloji ve antropolojide niteliksel yöntem ve araştırma, İstanbul, Bağlam Yayınevi.
17. ONAT, Ü. 1993. "Gecekondu Kadınının Kente Özgü Düşünce ve Davranışlar Geliştirme Süreci". Ankara: T.C. Başbakanlık Kadın ve Sosyal Hizmetler Müsteşarlığı Yayınları.
18. ÖZDEMİR, M., 2010. Nitel veri analizi: Sosyal bilimlerde yöntem-bilim sorunsalı üzerine bir çalışma. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 11(1).
19. PUNCH, KF, 2005. Sosyal araştırmalara giriş nicel ve nitel yaklaşımlar. Ankara, Siyasal Kitabevi.
20. TEKEL, A. 2002. "Metropolitan Planlamanın Önemi ve Gerekliliği Üzerine". Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, 11(1), 42-55.
21. TOLAN, Barlas, 1977. Büyük Kent Sorunlarına Toplu Bir Bakış, AİTİA Yayınları, Ankara.
22. YILDIRIM A, Şimşek H, 2008. Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara, Seçkin Yayınevi.